

Τί είναι το Τριώδιο; Που οφείλεται η ονομασία του;

Το Σάββατο στον εσπερινό του Τελώνου και

Φαρισαίου ο Δεξιός Ιεροψάλτης κατέρχεται από το αναλόγιό του και λαμβάνει το Τριώδιο (λειτουργικό βιβλίο που περιέχει υμνολογικό υλικό κυρίως του Εσπερινού και του Όρθρου και χρησιμοποιείται μαζί με το Μηναίο και την Παρακλητική στις Ιερές Ακολουθίες της περιόδου από Κυριακή του Τελώνου και Φαρισαίου μέχρι το Μεγάλο Σάββατο) που βρίσκεται κάτω από την εικόνα του Χριστού στο τέμπλο, κάνει τρεις συμβολικές μετάνοιες και πηγαίνει ξανά στο αναλόγιό του. Το Τριώδιο αποτελεί το κινητό εκείνο τμήμα του εκκλησιαστικού έτους που **προπαρασκευάζει** για τον άξιο εορτασμό των Παθών και της Αναστάσεως με ανάλογα βιώματα, πνευματική καλλιέργεια και συμμετοχή, με αγώνα μετανοίας, προσευχής και νηστείας. Περιλαμβάνει δέκα Κυριακές.

Από την Κυριακή του Τελώνου και Φαρισαίου μέχρι τον Εσπερινό του Μ. Σαββάτου.

Διαιρείται σε δύο τμήματα. **α) Το προ της Νηστείας** (Κυριακή Τελώνου και Φαρισαίου, Ασώτου, Απόκρεω, Τυροφάγου) και **β) της Μεγάλης Τεσσαρακοστής και της Μ. Εβδομάδας** δηλαδή έξι εβδομάδες και η Μ. Εβδομάδα (Α' Κυριακή των Νηστειών - της Ορθοδοξίας, Β' Κυρ. Νηστειών- Αγ. Γρηγορίου Παλαμά, Γ' Κυρ. Νηστειών- Σταυροπροσκυνήσεως, Δ' Κυρ. Νηστειών - Αγ. Ιωάννου της Κλίμακος, Ε' Κυρ. Νηστειών- Οσίας Μαρίας της Αιγυπτίας, Στ' Κυρ. Νηστειών- Βαΐων και η Μεγάλη Εβδομάδα). Το Τριώδιο διαμορφώθηκε σε τελική μορφή γύρω στον 15ο αιώνα. Ονομάστηκε Τριώδιο γιατί οι Κανόνες κατά τις καθημερινές ακολουθίες του Όρθρου περιλαμβάνουν τρεις ωδές την η', θ' και μια από τις πρώτες ωδές.

Συγκεκριμένα κατά την περίοδο της Μ. Τεσσαρακοστής, οι ωδές στιχολογούνται ως εξής: Δευτέρα : ωδές α', η', θ' Τρίτη : ωδές β', η', θ' Τετάρτη : ωδές γ', η', θ'

Πέμπτη : ωδές δ´, η´, θ´ Παρασκευή : ωδές ε´, η´, θ´ το β´, γ´ και δ´ Σάββατο : ωδές ς´, ζ´, η´, θ´

πηγές neotita.gr, Τριώδιον Κατανυκτικόν, Μεγάλη Τεσσαρακοστή

Συμπληρωματικά για την ονομασία του Τριωδίου: (Απο το βιβλίο ΛΟΓΙΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ Ιωάννου Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ)

«Ο δημιουργός των άνω και των κάτω, τρισάγιον μέν ύμνον εκ των αγγέλων, τριώδιον δέ παρ´ ανθρώπων δέχου».

Με τους στίχους αυτούς προοιμιάζονται τα συναξάρια της περιόδου του Τριωδίου. Ο ουράνιος και ο επίγειος κόσμος, οι άγγελοι και οι άνθρωποι, συνάπτονται σε κοινή συμφωνία. Οι άγγελοι ψάλλουν στον δημιουργό των, τον «δημιουργό των άνω», τον τρισάγιο ύμνο. Μαζί με αυτούς ενώνονται και οι φωνές των ανθρώπων, που έρχονται και αυτοί να ψάλουν στον δημιουργό των, τον «δημιουργό των κάτω», τριωδίους ύμνους. Από αυτούς τους τριωδίους ύμνους, τα «τριώδια», έλαβε το όνομά της η μεγάλη περίοδος του λειτουργικού έτους, που κινείται μαζί με το Πάσχα και το περιβάλλει σάν προεόρτιος και μεθέορτος περίοδος. Γιατί όλο αυτό το τμήμα του εκκλησιαστικού έτους παλαιότερον εχαρακτηρίζετο μ´ αυτό το όνομα: «Τριώδιον». Ανάλογα δέ με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του το διέκριναν σε «Τριώδιον κατανυκτικόν», απ´ αρχής μέχρι του Πάσχα, και «Τριώδιον χαρμόσυνον», από του Πάσχα μέχρι της Κυριακής των αγίων Πάντων, που κατακλείει τον κύκλο των κινητών εορτών. Τριώδιο δέ λέγεται από την αρχαιοπρεπή συνήθεια, που διετηρείτο κατά την περίοδο αυτή, να μή ψάλλωνται καθημερινώς κατά την ακολουθία του όρθρου και οι εννέα ωδές του Ψαλτηρίου, και επομένως και ολόκληροι εννεαώδιοι Κανόνες, αλλά μόνο τρεις ωδές, η η´ και η θ´ και μία από τις προηγούμενες κατά την σειρά των ημερών. Αυτός ο αρχαίος τρόπος της ψαλμωδίας διετηρήθη εν μέρει μόνον μέχρι σήμερα, και μάλιστα μόνον για τις καθημερινές της Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Για τις άλλες ημέρες επεκράτησε το νεώτερο έθος, να στιχολογούνται και οι εννέα ωδές ακριβέστερα οι οκτώ, γιατί η δευτέρα παραλείπεται) και να ψάλλωνται εννεαώδιοι (ακριβέστερα οκταώδιοι) Κανόνες. **Έτσι το όνομα «Τριώδιον» τελικά διετηρήθη μόνο για το αρχαίο «κατανυκτικόν Τριώδιον»,** για την πρό του Πάσχα δηλαδή περίοδο. Και πάλι και εδώ όχι κυριολεκτικώς. Όπως δέ χαρακτηριστικά γράφει ο Νικηφόρος Κάλλιστος Ξανθόπουλος στον πρόλογο των συναξαρίων του Τριωδίου: **«Καταχρηστικώς Τριώδιον ονομάζεται· ου γάρ αεί τριώδια έχει. Και γάρ ολοτελείς κανόνας προβάλλεται, αλλ´ οίμαι από του πλεονάζοντος την επωνυμίαν λαβείν».** Αυτά για την ονομασία του Τριωδίου.

02/2007

Πηγή: orthodoxanswers.gr